

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

61057, м. Харків, вул. Пушкінська, 24

тел./факс (057) 731-21-31 E-mail: omibo@ukrpost.ua web-сайт: edu-post-diploma.kharkov.ua

Від 28.12.11 № 1644

**Начальнику відділу освіти
Дергачівської районної державної
адміністрації
Малиніній Т.В.**

Шановна Тетяно Василено!

Згідно з планом роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» 14 грудня 2011 року працівниками Центру моніторингу якості освіти було проведено моніторинговий виїзд до Дергачівського району за темою «Моніторинг як засіб підвищення ефективності навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі».

Під час моніторингового виїзду були вивчені проблеми організації та проведення моніторингових досліджень у навчальних закладах Дергачівського району; педагоги району були ознайомлені із алгоритмом створення програми моніторингових досліджень, методами педагогічної діагностики; працівниками КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» надані рекомендації з питань методичного супроводу запровадження зазначених досліджень у РМК та навчальних закладах Дергачівського району.

Надсилаємо Вам аналітичні матеріали за підсумками проведення методичного виїзду і просимо організувати обговорення зазначених матеріалів на нараді керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

Додаток – 11 аркушів.

Ректор

Шевченко, 731-37-93

Л.Д. Покроєва

ДОВІДКА

за результатами моніторингового виїзду до Дергачівського району

14 грудня 2011 року Центром моніторингу якості освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» у складі завідувача Центру моніторингу якості освіти Шевченко Н.В., методистів Центру Капустіна І.В. та Клімової С.В. було здійснено моніторинговий виїзд до Дергачівського району.

Мета та завдання методичного виїзду

Мета моніторингового виїзду полягала в актуалізації значення створення в загальноосвітньому навчальному закладі програми моніторингових досліджень якості освіти для підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Завдання моніторингового виїзду:

- надання допомоги РМК стосовно розробки системи показників якості освіти щодо проведення моніторингових досліджень районного рівня відповідно до умов функціонування та розвитку освітньої сфери району, освітніх процесів та їх результатів;
- надання допомоги керівникам загальноосвітніх навчальних закладів щодо створення програми моніторингових досліджень якості освіти на рівні ЗНЗ;
- визначення рівня організації проведення на районному рівні регіональних та локальних моніторингових досліджень.

Об'єкти вивчення

Об'єктами вивчення стали:

- напрями моніторингових досліджень, які здійснюються на рівні району та навчальних закладів;
- діяльність районного методичного кабінету щодо запровадження моніторингових процедур;
- досвід роботи навчальних закладів зі створення системи моніторингу якості освіти на шкільному рівні;
- здійснення контрольної-аналітичної діяльності РМК та загальноосвітніх навчальних закладів на засадах моніторингу.

Для вивчення супроводу запровадження моніторингових процедур у районному методичному кабінеті та загальноосвітніх навчальних закладах було проведено ознайомлення з такими матеріалами:

- наявною нормативною базою стосовно організації та проведення моніторингових процедур;
- матеріалами анкетувань, моніторингових досліджень;
- довідками за результатами контрольної-аналітичної діяльності.

Під час моніторингового виїзду було ознайомлено з роботою районного методичного кабінету (завідувач Живолуп М.І.), Солоницівської гімназії №3

(директор Бехова Т.М.), Дергачівської гімназії № 3 (директор Калашник О.В.), Малоданилівського ліцею (директор Катасонова С.П.), Подвірського навчально-виховного комплексу (директор Резнікова С.А.).

Заходи для педагогів

У межах ДАРу було проведено:

- співбесіду із завідувачем районного методичного кабінету відділу освіти та методистом, який відповідає за проведення моніторингових досліджень якості освіти на районному рівні, з метою виявлення проблем в організації та здійсненні моніторингових досліджень на різних рівнях, визначення шляхів застосування їх результатів для планування роботи;
- семінар для заступників директорів загальноосвітніх навчальних закладів району за темою «Моніторинг як засіб підвищення ефективності навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі»;
- ознайомлення з досвідом запровадження моніторингових досліджень якості освіти в чотирьох загальноосвітніх навчальних закладах району;
- індивідуальні консультації для різних категорій педагогічних працівників у навчальних закладах.

Висновки за результатами ДАРу

1. Відповідальним за проведення моніторингових досліджень у Дергачівському РМК згідно з наказом відділу освіти Дергачівської районної державної адміністрації № 242 від 21.11.2011р. призначено Мусікову Ірину Іванівну, методиста навчально-методичної лабораторії комп'ютерних технологій РМК відділу освіти, спеціаліста другої кваліфікаційної категорії, педагогічний стаж якої складає 9 років.

2. Пріоритетними напрямками досліджень у районі визначені такі як моніторинг діяльності методичних служб ЗНЗ, моніторинг розвитку освіти, моніторинг запровадження профільного навчання, моніторинг результатів ДПА, моніторинг результативності участі учнів району у Всеукраїнських учнівських олімпіад, моніторинг якості викладання базових дисциплін, моніторинг підготовки учнів до ЗНО. У якості інструментарію для проведення досліджень використовуються кваліметричні моделі оцінки якості викладання предметів, анкети для вчителів, учнів та їх батьків. У 2011-2012 н. р. здійснено квадрант-аналіз участі учнів району у II етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад.

3. 3 грудня 2011 р. проводиться моніторинг діяльності кабінетів інформатики та рівня використання ІКТ у навчально-виховному процесі. За протоколами оцінки та самооцінки планується провести кореляційний аналіз отриманих даних.

4. Результати моніторингу узагальнюються, аналізуються, розглядаються на засіданнях ради районного методичного кабінету, районних

методичних об'єднаннях, нарадах директорів, заступників директорів з навчально-виховної роботи та видаються в інформаційному віснику та статистичному збірнику за підсумками року.

5. *Анкетування, яке проводилося в межах моніторингового виїзду, виявило* достатній рівень обізнаності заступників директорів загальноосвітніх навчальних закладів стосовно моніторингу якості освіти. Переважна більшість заступників директорів навчальних закладів (92,86 %) правильно розуміють поняття «моніторинг якості освіти»; 88,89 % – правильно зазначили, скільки разів Україна брала участь у Міжнародному порівняльному дослідженні TIMSS; 74,07 % – послідовність виконання квадрант-аналізу.

Слід зазначити, що серед учасників семінару 29,63 % заступників директорів проходили навчання на спецкурсі «Використання ІКТ під час проведення моніторингових досліджень». Переважна більшість із них (86,12 %) виявили знання принципів кваліметрії; 71,73 % – правильно назвали призначення кореляційного аналізу; 67,12 % – змогли визначити вид аналізу для розв'язування певної педагогічної задачі. Водночас серед респондентів, які не були учасниками спецкурсу, на вищезазначені питання дали правильні відповіді лише 26,68 %; 11,11 %; 11,11 % респондентів. Таким чином, *участь заступників директорів з НВР у спецкурсі «Використання ІКТ під час проведення моніторингових досліджень» сприяла підвищенню їх компетентності з питань проведення моніторингових досліджень якості освіти.*

Необхідно звернути увагу, що лише 12,37 % опитаних правильно вказали всі прізвища українських науковців, які займалися питаннями моніторингу якості освіти.

6. У *Дергачівській гімназії № 3* (директор Калашник О.А.) упродовж трьох років здійснюється робота із запровадження моніторингу в діяльність навчального закладу. У навчальному закладі видано наказ від 18.10.2011 № 118 «Про організацію та проведення в гімназії моніторингових досліджень у 2011/2012 н. р.», яким визначено відповідального за проведення моніторингових досліджень (заступника директора з навчально-виховної роботи Євмененко В.Т.), створена творча група вчителів з питань моніторингу якості освіти та затверджений графік моніторингових досліджень. У гімназії розроблена модель моніторингових досліджень, яка охоплює такі напрями:

- моніторинг педагогічної діяльності;
- моніторинговий супровід методичної роботи;
- моніторинг стану викладання предметів;
- моніторинг педагогічної майстерності вчителів;
- моніторинг роботи з обдарованими дітьми;
- моніторинг навчальних досягнень учнів.

Об'єктами моніторингових досліджень у навчальному закладі обрані такі:

- результати навчальних досягнень учнів 4-х, 9-х, 11-х класів;
- результативність роботи з обдарованими учнями;
- ефективність діяльності ШМО;
- якість допрофільного та профільного навчання;
- стан викладання предметів;
- результати державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання;
- здійснення наступності в навчанні учнів 4-х і 5-х класів.

У навчальному закладі здійснюється порівняльний аналіз рівня навчальних досягнень учнів за результатами семестрового та річного оцінювання за класами та навчальними предметами по кожному шкільному методичному об'єднанню; порівнюються результати навчання учнів у 4-х та 5-х класах; відстежуються результати ЗНО в порівнянні з результатами по району.

У гімназії значна увага приділяється відстеженню ефективності профільного навчання. Вибір профілю навчання здійснюється на основі анкетування учнів та батьків. Протягом року відстежується ефективність упровадження профільного навчання.

У межах моніторингу педагогічної діяльності відстежується: кадровий склад педпрацівників, участь учителів у професійних конкурсах, комп'ютерна грамотність педагогів, готовність учителів до здійснення моніторингових досліджень, застосування ІКТ у навчально-виховному процесі, упровадження моніторингових досліджень.

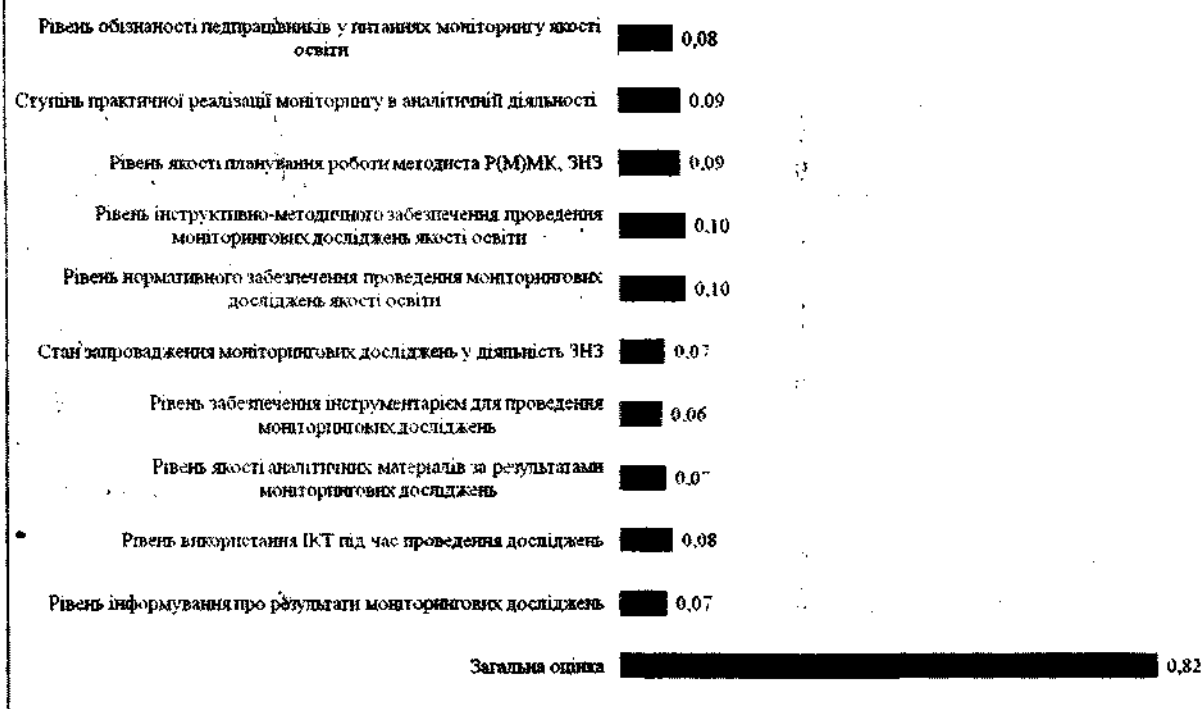
Оскільки навчальний заклад є опорним із використання ІКТ та мультимедійних установок, у гімназії проводилося відстеження ефективності роботи з даного питання. Так, анкетування, що проводилося серед учителів, виявило, що рівень володіння ними ІКТ підвищився. Однак потребує вивчення впливу діяльності навчального закладу із застосування ІКТ на результативність навчально-виховного процесу.

У гімназії здійснено квадрант-аналіз за результатами річного оцінювання та виступу учнів у II етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних дисциплін.

Результати моніторингу узагальнюються у вигляді таблиць, графіків, діаграм, аналізуються та обговорюються на методичних нарадах, педагогічних радах, засіданнях ШМО.

Оцінювання за кваліметричною моделлю виявило *високий рівень* стану запровадження моніторингових досліджень у діяльність Дергачівської гімназії №3 (0,82).

**Оцінка стану запровадження моніторингових досліджень
у діяльність Дергачівської гімназії №3**

Найкращі показники з запровадження моніторингових досліджень у діяльність навчального закладу за рівнем нормативного та інструктивно-методичного забезпечення проведення моніторингових досліджень; **найнижчий** – за рівнем забезпечення інструментарієм.

Недоліки:

- за результатами моніторингових досліджень нечітко формулюються висновки, а рекомендації мають загальний характер;
- під час проведення моніторингових досліджень залишається поза увагою вплив факторів на результативність навчально-виховного процесу.

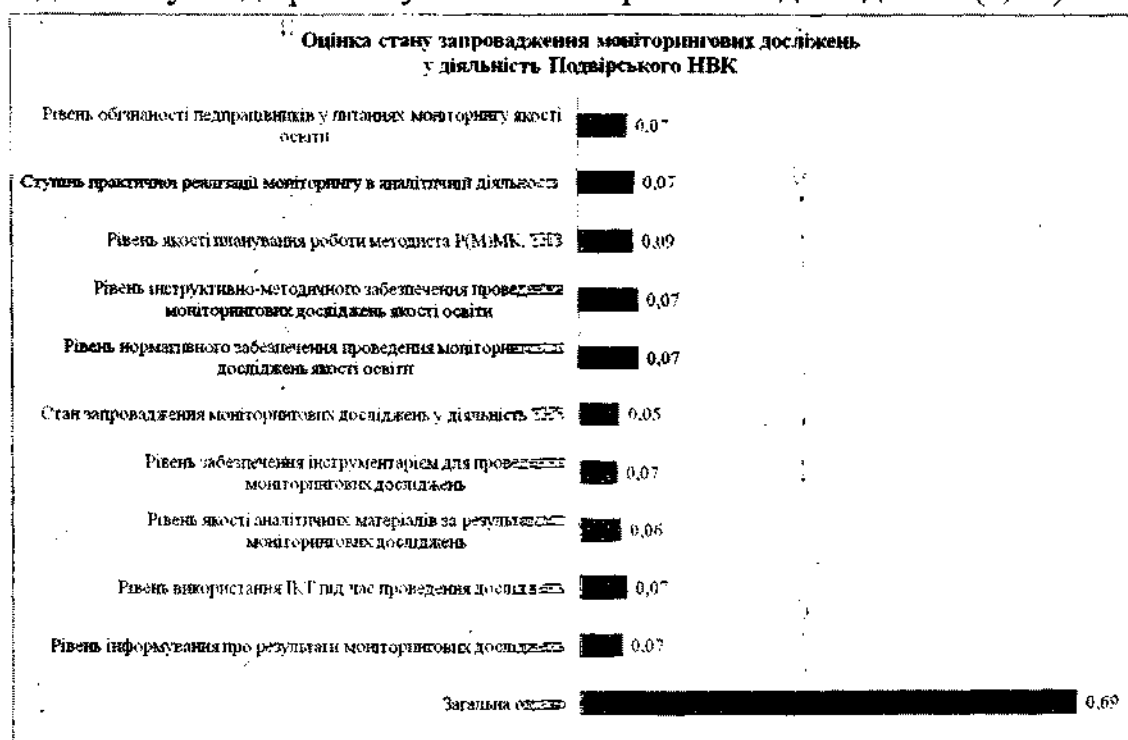
Рекомендації:

- за результатами досліджень чітко формулювати висновки та надавати конкретні рекомендації;
- з метою виявлення факторів, що впливають на результати освітніх процесів у навчальному закладі, використовувати методи математичної статистики, алгоритм застосування яких подано у виданні КВНЗ Харківська академія неперервної освіти «Джерело педагогічної майстерності. Моніторинг якості освіти»: кореляційний аналіз результатів навчання учнів у 4-му та 5-му класах, дисперсійний аналіз у межах дослідження впливу профілю навчання на результативність навчально-виховного процесу;
- дослідити вплив процесів у навчальному закладі, пов'язаних із застосуванням ІКТ, на результативність навчально-виховного процесу.

7. У Подвірському НВК (директор Резнікова С.А.) організація моніторингових досліджень здійснюється на основі наказу по Дергачівському відділу освіти від 21.11. 2011 р. № 242 «Про організацію та проведення моніторингових досліджень якості освіти у 2011/2012 н. р. у Дергачівському районі». Розроблено «Положення про моніторинг якості освіти в Подвірському навчально-виховному комплексі». У навчальному закладі відстежуються такі показники, як рівень навчальних досягнень учнів 5-11 класів за результатами семестрового оцінювання, державної підсумкової атестації; результати участі учнів навчального закладу у районних учнівських олімпіадах з базових дисциплін. Здійснюється моніторинг відвідування учнями навчальних занять, моніторинг стану викладання навчальних предметів. У якості інструментарію застосовуються кваліметричні моделі, анкети, тести, статистичні форми.

Результати моніторингових досліджень представлені у формі діаграм, узагальнюються довідками та обговорюються на засіданнях педагогічних рашкільних методичних об'єднань.

Оцінювання за кваліметричною моделлю виявило *достатній рівень* стану запровадження у Подвірському НВК моніторингових досліджень (0,69).

Найкращі показники з упровадження моніторингових досліджень у діяльність навчального закладу в Подвірському НВК за рівнем якості планування моніторингових досліджень, найнижчі – за рівнем якості аналітичних матеріалів.

Недоліки:

- зміст програми та матеріали моніторингових досліджень потребують систематизації за напрямками досліджень;
- показники моніторингу в основному відображають результати діяльності, тоді як показники умов функціонування освітньої сфери та шкільних процесів чітко не визначені;

- відсутній банк інструментарію досліджень;
- не за всіма результатами моніторингових досліджень надаються чіткі рекомендації.

Рекомендації:

- доопрацювати зміст програми моніторингових досліджень, визначити пріоритетні напрями їх проведення;
- розробити систему показників моніторингу якості освіти, яка б охоплювала показники умов функціонування освітньої сфери, шкільні процеси та результати освітнього процесу;
- створити банк інструментарію досліджень;
- за результатами аналізу моніторингових досліджень надавати конкретні рекомендації та відстежувати їх ефективність.

8. У *Солоницівській гімназії № 3* (директор Бехова Т.М.) адміністрацією навчального закладу приділяється значна увага моніторингу якості освіти: він розглядається як неодмінна складова управлінської діяльності. У навчальному закладі розроблена та успішно реалізується «Програма проведення моніторингу», затверджена рішенням педагогічної ради (протокол № 1 від 17.01. 2005). Крім того, у 2011 році розроблено та затверджено рішенням педагогічної ради (протокол № 6 від 26.08.2011) «Положення про освітній моніторинг». Усе це свідчить про активне залучення всіх педагогічних працівників закладу до проведення моніторингових досліджень.

З метою ефективного проведення моніторингових досліджень у гімназії створено моніторингову групу, яку очолює Парасочка І.Л. Розроблені план та графік проведення моніторингових досліджень.

Основними напрямками моніторингу визначені такі:

- навчальна діяльність учнів;
- рівень діяльності вчителя в атестаційний та міжатестаційний періоди;
- рівень діяльності ШМО вчителів-предметників;
- рівень виховної роботи;
- рівень організації та результативності роботи з обдарованими учнями;
- психологічний моніторинг.

За кожним напрямом дослідження розроблені чіткі показники, результати моніторингу узагальнюються, аналізуються та на основі отриманих даних надаються адресні методичні рекомендації.

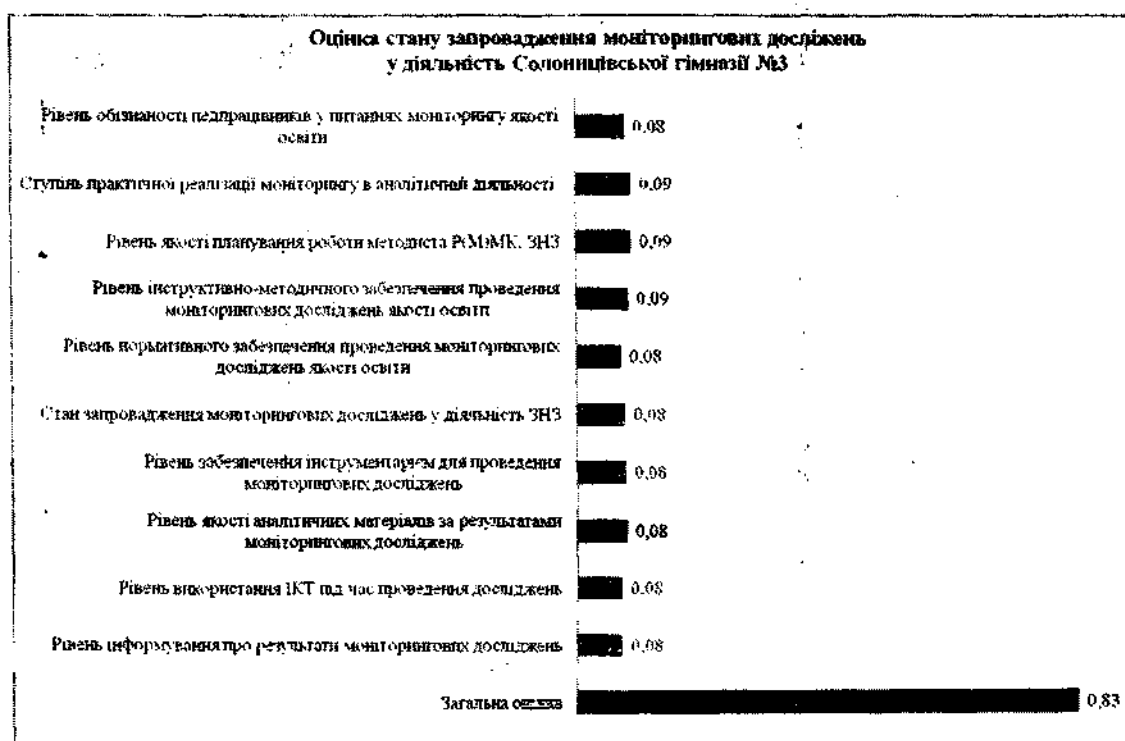
У якості інструментарію використовуються анкети, діагностичні карти, опитувальники, тести, кваліметричні моделі, застосовуються різноманітні діагностичні методики.

Робота адміністрації навчального закладу спрямована на впровадження моніторингових процедур у діяльність кожного вчителя, класного керівника.

Колектив Солоницівської гімназії № 3 був учасником експериментально-дослідної роботи за темою «Моніторинговий, науково-методичний та організаційний супровід процесу модернізації системи загальної середньої освіти в Харківській області».

Оцінювання за кваліметричною моделлю виявило **високий рівень** стану запровадження у Солоницівській гімназії моніторингових досліджень (0,83).

Рекомендації:

- відстежувати ефективність наданих рекомендацій;
- під час обробки результатів моніторингових досліджень використовувати аналітичні методи математичної статистики з метою визначення факторів впливу на освітні результати;
  - на етапі інтерпретації отриманих даних застосовувати SWOT-аналіз з метою кристалізації виявлених проблем та можливостей навчального закладу щодо їх усунення.

9. У **Малоданилівському ліцеї** (директор Катасонова С.П.) відповідальними за проведення моніторингових досліджень є заступники директора з навчально-виховної роботи Жуковина Г.В. та Руденко О.Б.

У навчальному закладі проводяться дослідження за такими напрямками:

- рівень діяльності методичної служби ліцею;
- рівень професійної діяльності вчителів;
- рівень кадрового забезпечення;
- рівень адаптації учнів;

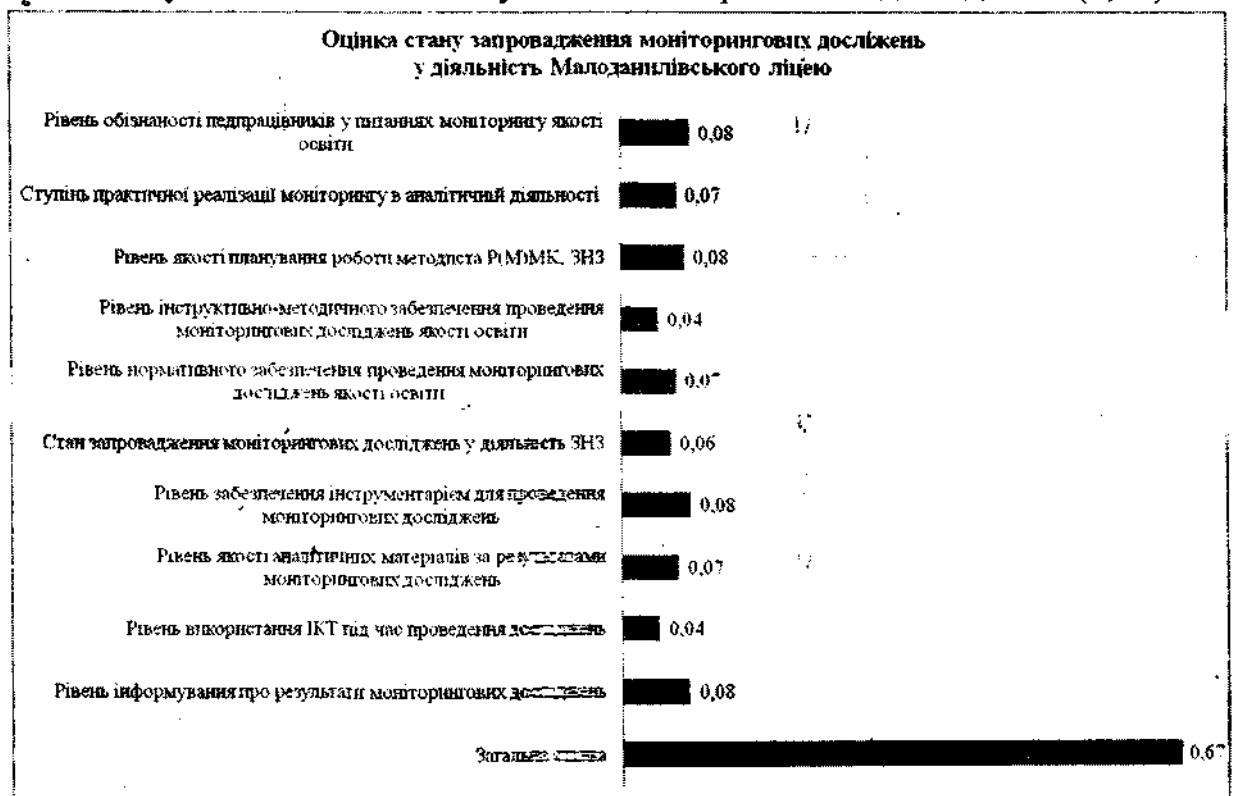
- результативність роботи з обдарованими учнями;
- рівень виховної роботи;
- професійні нахили учнів.

У якості інструментарію використовуються анкети, картки для експертного оцінювання, кваліметричні моделі.

Під час вивчення стану викладання предметів здійснюється поелементний аналіз результатів виконання учнями контрольних робіт, складається відповідна довідка, у якій надаються адресні рекомендації на основі отриманих даних.

Адміністрацією навчального закладу проводиться квадрант-аналіз результатів річного оцінювання з кожного предмета.

Оцінювання за кваліметричною моделлю виявило достатній рівень стану запровадження у Малоданилівському ліцеї моніторингових досліджень (0,67).

Найкращі показники з запровадження моніторингових досліджень у діяльність навчального закладу в Малоданилівському ліцеї за рівнем інформування про результати моніторингових досліджень, найнижчі – за рівнем інструктивно-методичного забезпечення проведення моніторингових досліджень та рівнем використання ІКТ.

Недоліки:

- вивчення стану викладання предметів відбувається за традиційною схемою, моніторингові процедури застосовуються при цьому недостатньо;
- під час проведення моніторингу освітніх результатів обробка інформації здійснюється шляхом описового аналізу, інтерпретація результатів відсутня;
- не здійснюється відстеження ефективності наданих рекомендацій;

- не визначені показники моніторингових досліджень;
- недостатньо використовуються можливості ІКТ під час обробки результатів досліджень.

Рекомендації:

- створити шкільну програму моніторингу якості освіти, у змісті якої зазначити: напрями та графік досліджень, передбачити виявлення факторів, що впливають на освітні результати, у кожному напрямку чітко визначити показники, що будуть відстежуватися;
- створити банк інструментарію для проведення моніторингових досліджень;
- під час обробки результатів моніторингу проводити перехресний аналіз результатів анкетування, застосовувати аналітичні методи математичної статистики на основі чого інтерпретувати отримані результати та надавати адресні методичні рекомендації;
- використовувати можливості ІКТ як на етапі обробки інформації, так і під час інтерпретації результатів досліджень;
- створити моніторингову групу для підвищення ефективності проведення моніторингу.

Проблеми, які були виявлені під час моніторингового виїзду

1. Результати анкетування учасників семінару виявили різний рівень обізнаності педагогічних працівників у питаннях організації та проведення моніторингових досліджень.
2. Керівники загальноосвітніх навчальних закладів потребують допомоги у питаннях створення програми моніторингових досліджень, використання ІКТ під час розв'язування прикладних педагогічних задач.
3. Система моніторингових досліджень не охоплює ланку дошкільної освіти.

Рекомендації

Районний методичний кабінет (Живолуп М.І.):

1. Сприяти підвищенню рівня обізнаності педагогічних працівників району в питаннях організації та проведення моніторингових досліджень, використання ІКТ при розв'язуванні прикладних педагогічних задач, зокрема, через їх участь у спецкурсі «Використання ІКТ під час проведення моніторингових досліджень».

Січень-травень 2012 року

2. Надати практичну допомогу керівникам загальноосвітніх навчальних закладів щодо створення програми моніторингових досліджень на шкільному рівні.

Січень-травень 2012 року

3. Долучати до проведення моніторингових досліджень керівників дошкільних навчальних закладів.

Постійно

4. Поширити ефективний досвід організації, проведення та впровадження в управлінську, навчально-виховну діяльність моніторингових досліджень Дергачівської гімназії № 3 та Солоницівської гімназії № 3.

Січень-травень 2012 року

5. Забезпечити контроль щодо усунення недоліків, виявлених під час моніторингового виїзду, та здійснити організаційний супровід наданих методистами Центру моніторингу якості освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» методичних рекомендацій.

Січень-травень 2012 року

Керівникам загальноосвітніх навчальних закладів (Резнікова С.А., Катасонова С.П.):

1. Під час планування моніторингових досліджень чітко визначати напрямки та показники, які будуть відстежуватися.

2. На рівні навчального закладу створити програму моніторингу якості освіти, яка б включала показники умов, процесів та освітніх результатів.

3. Для вивчення впливу факторів на результати навчання застосовувати аналітичні методи математичної статистики.

4. Надати практичну допомогу вчителям-предметникам щодо проведення ними моніторингу навчально-виховного процесу як складової їх діяльності.

5. Для ефективної організації моніторингових досліджень створити творчі групи вчителів.

**Завідувач Центру
моніторингу якості освіти**

Методисти Центру:

Капустін І.В.

Клімова С.В.

Н.В. Шевченко